

1impuls

April 2010

De strijd om Pallas → 3

Met een extra impuls voor Pieken in de Delta

Condition Based Maintenance → 4

CO₂ experiment bij Total → 6

Lekker regionaal product → 8

Vakcolleges → 9

Topsport of
breedtesport?

2

Gerbert van der Wal

Column

Zoals zo veel Nederlanders heb ik enkele weken terug genoten van de Olympische Winterspelen. Volgens de Olympische gedachte die al in 1920 is opgesteld, zou voor een Olympisch sporter het meedoen belangrijker zijn dan het winnen. Immers, door het bereiken van de Olympische spelen, heeft de betreffende sporter al laten zien dat hij of zij het Olympische niveau behaald heeft. Met interesse volgde ik dan ook een discussie over het Nederlandse selectiebeleid.

Volgens het NOC NSF kwalificeert een sporter zich voor de Spelen als er een redelijke kans is dat hij bij de beste acht in zijn discipline kan eindigen. Het NOC NSF wil mondiaal bij de tien best presterende landen horen. Om dat te realiseren, worden voor toppers optimale omstandigheden gecreëerd via topcoaches, wetenschappelijke ondersteuning via kennisinstututen en bedrijfsleven dat investeert in de meest innovatieve producten. De klapschaats of het schaatspak met strip zijn treffende voorbeelden van innovatie. Ook goede opleidingsprogramma's zijn van groot belang om van talenten uiteindelijk topsporters te maken.

Naar analogie van de Olympische gedachte, zou ik de Ondernemersgedachte willen introduceren. Het feit dat je ondernemer bent, onderscheidt je al van al diegenen die dat (nog) niet zijn. En ondernemerschap moet worden gekoesterd en gestimuleerd. Zowel voor de toppers als voor al die andere mooie ondernemingen. De kans op medailles wordt groter als het ondersteunende team van Kamer van Koophandel, Syntens, MKB, BZW, Impuls en kennisinstellingen zich ook als een topteam manifesteert. Met één visie en elkaar aanvullende kwaliteiten. We zijn op weg!

signaleert
ontwikkelt
realiseert

Pallas past bij Zeeland!

Impuls trekt hard aan reactor

3

Onder aanvoering van Impuls doet Zeeland krachtige pogingen om in de race te komen voor de nieuwe locatie voor Pallas. Er is een kernteam geformeerd, waarin ook Covra, EPZ, Delta, de gemeente Borsele, de gemeente Vlissingen en de provincie Zeeland deelnemen. Guido van Liefland (manager Investeringen bij Impuls) is voorzitter van het kernteam en projectleider van dit voor Nederland uiterst belangrijke project.

Pallas is de nucleaire onderzoeksreactor die de bestaande Hoge Flux Reactor in het Noord-Hollandse Petten moet gaan vervangen. Hier worden isotopen bestemd voor medische doeleinden (kankerbestrijding) geproduceerd. Een nieuwe reactor is nodig omdat de huidige reactor in Petten het einde van de economische levensduur nadert en de wereldwijde productie van isotopen veilig gesteld dient te worden. De exploitant van de huidige reactor is de Nucleair Research & Consultancy Group (NRG). NRG heeft Petten als voorkeurslocatie aangemerkt voor de nieuwe Pallas reactor. Het kernteam is echter van mening dat Zeeland de perfecte locatie heeft. Alle voordelen zijn samengevat in een manifest, dat is aangeboden aan de NRG. Impuls heeft daarbij de belangrijkste conclusies uit het memorandum gepresenteerd.

De voordelen van een reactor in Zeeland (Borssele) zijn als volgt verwoord:

1. In Zeeland wordt op een nieuwe, ruime site gebouwd, waardoor optimale lay-out en inrichting van reactor en faciliteiten met state-of-the art com-

ponenten, met uitbreidingsmogelijkheden voor de toekomst mogelijk zijn.

2. Clustering met de aanwezige nucleaire activiteiten levert in Europa een unieke combinatie op van isotopenproductie én -gebruik, onderzoek, onderwijs, energieopwekking en opslag in één gebied.
3. In samenwerking tussen kennisinstututen en nucleaire bedrijven start nu al een nucleaire opleiding in Zeeland. Verdere uitbouw en versterking met Pallas biedt uitzicht op een internationaal toonaangevend nucleair kenniscentrum.
4. Zeeland is een veiligheidsregio die optimaal uitgerust is voor het omgaan met nucleaire risico's.
5. Vestiging in Zeeland betekent dat transport van hoogradioactief afval door de Randstad overbodig is.
6. Zeeland is bedrijfseconomisch een goede vestigingsplaats. De extra investering voor de nieuwbouw van bestaande faciliteiten wordt gecompenseerd door lagere operationele kosten en synergie binnen de cluster.
7. In Zeeland bestaat een groot draagvlak, zowel onder bestuur en bedrijven als onder de bevolking
8. Het nucleaire kenniscluster biedt een inspirerende werkomgeving en carrièrekansen.

Op dit moment worden deze feiten bestudeerd door NRG. Maar dat betekent niet dat "Zeeland" inmiddels rustig afwacht. Ook de komende maanden neemt Impuls het voortouw om met het kernteam in Den Haag aandacht te krijgen voor de unieke propositie van Zeeland.

↑ Een artist impression van de nieuw te bouwen Pallas reactor.

→ Vanaf steigers, zoals hier bij Dow, worden pijpleidingen preventief op corrosie gecontroleerd door de isolatie te verwijderen en te inspecteren. Dat is letterlijk een hoge kostenpost. Corrosiesensoren maken het mogelijk onderhoud op het juiste moment te plegen. Dat scheelt kosten in steigerbouw en isolatiemateriaal. Dow en Yara werken samen met TNO aan de ontwikkeling van deze sensoren.

4

De krachtigste Zeeuwse kansen

Dieper in op Pieken in de Delta

Onlangs werd een 'Piekensubsidie' toegekend aan drie mede door Impuls aangestuurde projecten: 'Connecting CO₂ - the next step', het 'Praktijk- en Ontwikkelcentrum voor Condition Based Maintenance' en 'Lekker Regionaal Product'. In dit magazine gaan we dieper in op Pieken in de Delta, en op deze projecten, die een stimulans geven aan de Zeeuwse economie.

'Pieken' slaat op de kansen die duidelijk zichtbaar zijn in een regio; kansen die door doelgerichte projecten tot economische successen kunnen uitgroeien. Het Ministerie van Economische Zaken stelt vanuit de subsidiepot 'Pieken in de Delta' (PiD) geld beschikbaar voor dit soort projecten. PiD beslaat heel Nederland, maar is regiogericht. Door per regio alleen te kiezen voor de krachtigste kansen, wil de overheid 'Nederland tot een concurrerende en dynamische economie maken in een sterk en innovatief Europa'

Zuidwest-Nederland

Rijk en regio hebben vastgesteld dat de beste kansen voor Zuidwest-Nederland liggen op het gebied van procesindustrie, logistiek en toerisme.

Er zijn in Zeeland vele initiatieven en ideeën die passen in dit kader. Impuls vindt en verbindt de ondernemers die op de zelfde golflengte zitten, realiseert een projectmatige aanpak en doet subsidieaanvragen. Ook investeren de deelnemende bedrijven zelf vaak tijd en geld in veelbelovende projecten. Kortom, deze projecten zijn een stimulans voor de Zeeuwse economie.

Condition Based Maintenance

Zuidwest-Nederland kan zich doorontwikkelen als 'maintenance-hotspot'. Dat hangt samen met de grote omvang van onze procesindustrie: de fabrieken zijn samen tientallen miljarden euro's waard. Door goed onderhoud blijven ze veilig en betrouwbaar draaien, maar het is zeer kostbaar. Onlangs werd door Impuls binnen PiD een bedrag van € 150.000 aangevraagd voor het mede realiseren van een Praktijk- en Ontwikkelcentrum voor Condition Based Maintenance (CBM).

Optimum

De kunst bij onderhoud is het vinden van het optimum. Door overdreven preventief werken, blijft de boel weliswaar perfect draaien, maar lopen de kosten te hoog op. Fabrieken staan meestal stil tijdens de werkzaamheden en dan verdien je er geen geld mee. Te lang uitstellen daarentegen kan een risico betekenen.

Rutger van der Male (Impuls): "CBM betekent dat je onderhoud pleegt op het exact juiste moment. Niet te vroeg en zeker niet te laat. Dat kan alleen door continu en real time te meten, zodat je weet wat de actuele toestand van een installatie is. Dat lijkt logisch en simpel, maar dit principe is hoogtechnologisch en grijpt diep in op de bedrijfsvoering. Veel fabrieken in Zuidwest-Nederland staan er al een tijdje, waardoor CBM gecompliceerd en dus kostbaar is. Maar uiteindelijk zal het de asset owners geld besparen, waardoor ze concurrerder kunnen zijn. Men realiseert zich dan ook dat dit de aanpak van de toekomst is."

"Zowel de asset owners als dienstverlenende technische bedrijven en materiaalleveranciers hebben grote

Chris Rijksen (Yara Sluiskil) wijst een plaats aan waar door corrosie de wanddikte van een pijp is verminderd.

5

behoefte aan meer praktische kennis en ervaring op het gebied van CBM. Bovendien willen ze graag concrete samenwerkingsprojecten realiseren. Met het Praktijk- en Ontwikkelcentrum, dat ook onder het World Class Maintenance programma valt, ontstaat hiervoor een platform”, aldus Rutger.

Kennisagenda

Rutger: “Momenteel nemen zo’n vijftieng partijen deel. Na de aftrap in januari is een matrix opgesteld waaruit duidelijk wordt wat het ene bedrijf weet, en het andere graag wil weten. Aan de hand van een kennisagenda zullen we ook externe expertise inhuren. TNO is bijvoorbeeld een belangrijke kennisleverancier. Ook de Hogeschool Zeeland is bij het project betrokken.”

Trillingsmetingen

Deelnemer Delta Utility Services is onder andere verantwoordelijk voor het onderhoud van windmolens. Bedrijfsleider Jan de Keizer: “Wij hebben verstand van trillingen. Die vertellen je iets over de conditie van een installatie. Je legt ze vast met sensoren en bekijkt de metingen op grote afstand. Dat is uitermate praktisch als een windmolen ver weg staat, bijvoorbeeld in Rotterdam of op zee. Wij hebben heel veel kennis verzameld op dit gebied, die zeker toepasbaar is op de apparatuur die gewoon ‘op de grond’ in de industrie wordt gebuikt. Daarentegen zouden wij wel eens iets meer willen weten over goedkopere en gebruiksvriendelijkere toepassingen, zodat we die op nog meer plaatsen kunnen aansluiten.

In dit Praktijk & Ontwikkelcentrum kunnen we van elkaar leren en ook kennis aan de nieuwe generatie vakmensen doorgeven.”

Corrosiesensoren

Corrosie kan de betrouwbaarheid van leidingen aantasten. Helaas kan je het van de buitenkant meestal niet zien, omdat leidingen geschilderd en/of geïsoleerd zijn. Als onderdeel van het Zeeuwse CBM project is TNO bezig met een pilot waarbij corrosie door middel van sensoren op afstand wordt gemeten. Yara en Dow zijn er nauw bij betrokken. Zij brengen expertise in en bieden TNO mogelijkheden voor proefopstellingen in de fabrieken. Daarnaast begeleiden ze TNO bij het vaststellen van de juiste specificaties, waardoor uit metingen de juiste conclusies kunnen worden getrokken.

Chris Rijksen (maintenancemanager Yara Sluiskil): “Aan het TNO initiatief doen we enthousiast mee, want deze corrosiesensoren zijn zeer innovatief. We zien er binnen ons bedrijf grote mogelijkheden voor omdat we dan - op basis van de metingen - op het juiste moment leidingstukken kunnen schilderen of isoleren, of waar nodig vervangen. Omdat er niets voortijdig gebeurt, moet er veel minder isolatiemateriaal worden verwijderd, wat ons tijd en moeite, en daarmee geld bespaart.”

Maintenance Valuepark Terneuzen

“CBM verbetert de concurrentiepositie van onze industrie. Maar daarnaast is het belangrijk dat het Praktijk & Ontwikkelcentrum alle aanwezige kennis en ervaring op het gebied van CBS bundelt, uitbreidt en borgt. Zo wordt onze regio ook als dienstverlener verder op de kaart gezet. In het toekomstige Maintenance Valuepark Terneuzen zou het centrum een prima plaats kunnen krijgen”, besluit Rutger.

→ rvandermale@impulszeeland.nl

→ In Terneuzen worden door het hergebruik van CO₂ al de eerste vruchten geplukt. Yara Sluiskil levert CO₂ en restwarmte aan de nagelegen kassen.

6

CO₂ - wat kun je ermee?

Experiment bij Total voor afvang en hergebruik

In verband met de opwarming van de aarde wordt wereldwijd koortsachtig gesleuteld aan het verlagen van kooldioxide-emissies. Maar daarnaast zijn er ook mogelijkheden voor afvang en hergebruik van het broeikasgas. Bij Total in het Sloegebied start in dit kader binnenkort een pilot die belangrijke kennis én geld kan opleveren. Samen met TNO onderzoekt Total of CO₂ uit een van zijn twee waterstoffabrieken kan worden afgevangen en gebruikt door 'klanten'.

Deze pilot is, samen met een test bij Ardagh Glas in Dongen, het hoofdonderdeel van het project Connecting CO₂ - the next step, carbon capture and use. De projectomvang is € 800.000, waarvan ruim € 270.000 wordt gefinancierd vanuit Pieken in de Delta en een gelijk bedrag vanuit de provincies Zeeland en Noord-Brabant. De rest is afkomstig van de deelnemende bedrijven/organisaties.

Samen met de Brabantse ontwikkelingsmaatschappijen Rewin en BOM verbond Impuls de partijen, gaf gestalte aan het project en deed de subsidieaanvraag. Het past binnen PID omdat de uitstoot van CO₂ de - omvangrijke - procesindustrie in Zuidwest-Nederland veel geld kost aan emissierechten: besparingen versterken onze concurrentiepositie. Daarnaast kan afvang van CO₂ leiden tot duurzaam hergebruik van deze reststroom.

Haalbaarheidsstudie

Laurens Meijering (Impuls): "Aan dit project ging een haalbaarheidsproject via Rewin en BOM vooraf. Deze studie, genaamd Connecting CO₂, werd eveneens

door Piekengeld mogelijk gemaakt. Alle bestaande CO₂ bronnen, de technologieën om CO₂ af te vangen en de aanwezige infrastructuur zijn toen geïnventariseerd. Daarnaast is gezocht naar mogelijkheden voor hergebruik."

"Uit die studie bleek dat er veel methoden mogelijk zijn om CO₂ af te vangen. Niet alle technieken zijn echter zomaar toepasbaar. Het hangt bijvoorbeeld af van het type emissiestroom. Ook werd duidelijk dat er wel degelijk een markt voor CO₂ bestaat. Een bekende toepassing is de glastuinbouw, waar het planten sneller laat groeien. Verder wordt het gebruikt bij de productie van frisdrank en in de algenteelt. In totaal zouden we zo'n twee tot vier procent van de regionale CO₂ uitstoot kunnen hergebruiken."

The next step: Total, Ardagh en TNO

Omdat helder werd dat de procesindustrie zijn concurrentiekracht door lagere emissies kan versterken, wilde een groep bedrijven een stap voorwaarts zetten. Dat was het project 'Connecting CO₂ - the next step'. Laurens: "Nu ging het erom de theorie in de praktijk te brengen, en te onderzoeken of het echt rendabel is. TNO heeft een mobiele state-of-the-art zuiveringsinstallatie waarmee door chemische absorptie CO₂ uit rookgassen kan worden gehaald. Hiermee heeft men tot op heden echter met name op laboratoriumschaal gewerkt en bovendien was het niet bekend of de 'geproduceerde' CO₂ aan de eisen van de afnemers zou voldoen."

"We hebben gezocht naar geschikte partners in Zuidwest-Nederland, met installaties waarmee je op industriële schaal kan experimenteren. De rookgassen die

Inherent aan de productie van waterstof, zoals hier bij Total, is het ontstaan van kooldioxide.

7

worden uitgestoten, moeten namelijk een bepaalde samenstelling hebben en redelijk homogeen zijn. De Total Raffinaderij in Vlissingen en Ardagh Glas in Dongen bleken technisch geschikt, en waren bereid ruimschoots tijd en geld aan het project te besteden.”

Klimaat en kosten

Lloyd Filemon, manager engineering bij Total: “CO₂ uitstoot is inherent aan een raffinaderij. Bij ons gaat de proef lopen bij een van de twee waterstoffabrieken. De waterstof die we hier produceren, gebruiken we bij het ontzwaren van aardolie, waardoor schonere brandstoffen ontstaan. Bij waterstofproductie komt CO₂ vrij. Hoe minder CO₂ we uitstoten, hoe beter het is voor het klimaat. Maar het is ook goed voor onze portemonnee. Naar verwachting zullen de eisen rond emissies scherper worden en de kosten stijgen. Afvang en hergebruik van CO₂ is een interessante mogelijkheid, ook omdat we als bedrijf willen groeien.”

Lloyd vervolgt: “Je kunt het opslaan, maar schoon CO₂ heeft ook een waarde. Samen met TNO en projectpartners uit de frisdrankindustrie, de algenteelt en glastuinbouw gaan we nu onderzoeken of wij hen CO₂ kunnen leveren dat aan hun eisen voldoet. We gaan het bestaande TNO systeem afstemmen op de toepassing. In de komende tijd zullen we voorbereidingen treffen voor de aansluitingen van onze rookgassen op hun mobiele zuiveringsinstallatie. Waarschijnlijk gaan we in mei van start met de experimenten.”

Fuji membraan

Niet alleen TNO maar ook Fuji draagt een steentje bij aan de zuiveringstechnologie. Fuji werkt aan de ontwikkeling van selectieve membranen om CO₂ af te

vangen. Het best presterende membraan zal in de mobiele testopstelling worden geïntegreerd. Ook Avans Hogeschool zal een bijdrage leveren aan de testen met de membranen, en ondersteuning bieden aan TNO. Aan dit project nemen 26 partijen deel uit Nederland en België, waaronder Total, Zeeland Seaports en de Hogeschool Zeeland. De Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij (TOM) is bijvoorbeeld partner omdat schone CO₂ kan worden gebruikt om de groei van de planten in (nieuw te bouwen) kassen te bevorderen. Direct beschikbare CO₂ is voor tuinders interessanter dan inkopen of zelf produceren. Een efficiënt voorbeeld hiervan is de het doorgeven van restwarmte en CO₂ van Yara Sluiskil naar het glastuinbouwcomplex in de Koegorspolder bij Terneuzen.

Business case

Na de pilots, waarbij de technische (on) mogelijkheden duidelijk worden, wordt in nauwe samenwerking met de HZ en Avans een businessmodel ontwikkeld. Dit om vast te stellen of het ook financieel-economisch een aantrekkelijke optie is op andere locaties. Transport speelt hierbij natuurlijk een belangrijke rol. Buisleidingenstraat Nederland en Visser & Smit Hanab brengen expertise in.

Deze businesscase zal vervolgens breed worden gecommuniceerd in de regio. Tevens zullen met de grensregio's Rotterdam en Antwerpen/Gent ervaringen met CO₂-solutions worden uitgewisseld. De initiatieven in Zuid-West Nederland, Vlaanderen en Rotterdam worden op verschillende manieren met elkaar verbonden. Als sluiting van het project wordt een congres georganiseerd.

→ Imejering@impulszeeland.nl

→ Het 'Lekker Regionaal Product' werd tijdens de Horecabeurs in Goes bij de Regiotruuk gepresenteerd.

8

Zeeland proeven en beleven

Project Lekker Regionaal Product

 Impuls
signaleert
ontwikkelt
realiseert

Een van de drie projecten die een Piekensubsidie heeft gekregen is 'Lekker Regionaal Product'. Impuls presenteerde het smaakvol aan de ondernemers tijdens de Zeeuwse Horecabeurs begin maart. In de Goese Zeelandhallen stond een opvallende trailer, er werd gekookt, geproefd en uiteraard volop gepraat over kansen en mogelijkheden om die Zeeuwse regioproducten binnen en buiten de provincie breed onder de aandacht te brengen.

"Het is een ambitieus project," zegt Arie van der Maas, senior projectmanager bij Impuls. "Aandacht voor streekproducten is niet nieuw, maar dit project is dé kans om een stap verder te komen. Dat doen we door de producten te koppelen aan het 'merk' Zeeland en de promotie van Zeeland. Regiobranding, daar gaat het om." De praktijk wijst uit dat de producenten veelal kleine ondernemers zijn die vanuit hun eigen visie zelf hun product op de markt brengen. "Dat is een groep die eerder denkt in tegenstellingen dan in gezamenlijk belang," zegt zoekraal-ondernemer Hubrecht Janse van 'De Heerlijkheid van Wolphaartsdijk'.

"Veelal gaan de producten rechtstreeks naar de restaurantkeuken. De meesten willen dat best opschalen, maar dan moeten ze ook zeker zijn van afname."

Arie: "Wij willen daarin een slag maken, want juist daar liggen economische kansen!"

Distributie en marketing

De afnemers - recreatie- en horecaondernemers bijvoorbeeld - stuiten ook op problemen. Hubrecht herkent het: "Als zij die producten willen gebruiken,

moeten ze 's morgens om vijf uur met een busje langs tien adressen. Dat is veel te ingewikkeld voor de restaurantkok of uitbater van een campingwinkel. Om van de koel- en dagverse producten maar te zwijgen." Volgens Arie van der Maas is het precies de reden waarom er een efficiënt logistiek distributiesysteem moet worden ontwikkeld voor die grote groep producenten, zodat alles op tijd en in goede staat bij de afnemers belandt. "Tegelijkertijd is een marketingconcept nodig dat is toegespitst op de gezamenlijke uitstraling van de foodproducten. Ook dat is een opgave van dit project."

Zeeland als merk

Lekker Regionaal Product sluit aan bij de groeiende belangstelling voor authentieke producten en benadert het thema bewust vanuit het toerisme. "In de recreatie-economie is 'beleving' een centraal begrip geworden," vervolgt Arie. "Gasten komen om Zeeland te proeven en te beleven, ze willen iets kopen en mee naar huis nemen. Het gaat om het totaalconcept, hospitality, dat moet je willen uitstralen. Zo wordt Zeeland herkend als gastrijke regio waar je kunt genieten van streekproducten, van vitaliteit en wellness." Het project wordt vormgegeven door twaalf partners uit Zeeland en West-Brabant maar Lekker Regionaal Product is vooral bedoeld voor iedereen die er een bijdrage aan wil en kan leveren. "Impuls initieert, voedt en enthousiasmeert. Ons enige belang is dat de economie van Zeeland zich ontwikkelt. Wat dat betreft zien we gouden kansen!"

→ wbuysrogge@impulszeeland.nl

Met je handen werken!

Iedereen omarmt het Vakcollege Walcheren

9

'Ambachtsschool in ere hersteld!' kopt De Telegraaf. 'Hogere cijfers, minder uitval.' Het NOS-journaal interviewt een jongen met havo-advies: "Waarom ik hiervoor kies? Omdat ik graag met m'n handen wil werken!" Het Vakcollege veroverd Nederland in sneltreinvaart. Omdat iedereen heilig gelooft in de kracht van het concept: een opleiding van zes jaar in de sector Techniek die beroepsgericht onderwijs en werkend leren van meet af aan combineert en naadloos aansluit op het mbo. In september gaat de nieuwe opleiding ook in Zeeland van start.

Ze zitten gebroederlijk aan tafel: Hendrik-Jan van Arentthals, rector/bestuurder van het Scheldemond College in Vlissingen en Peter de Keij, locatiedirecteur vmbo/havo van Nehalennia SSG in Middelburg. Twee concurrerende scholen die dit samen gaan doen, dat mag ook wel in de krant! "Het is uniek", zegt Hendrik-Jan, "maar samen ben je sterker."

Peter: "Docenten van Scheldemond gaan op Nehalennia lesgeven en andersom. Kinderen krijgen les in beide gebouwen. De verhoudingen zijn goed, anders zou je deze stap niet kunnen nemen."

Vakmensen opleiden

De theoretische en beroepsgerichte vmbo-leerwegen sluiten soms slecht aan op het vervolgonderwijs. Het Vakcollege keert de gedachte om: leer de jongeren eerst een vak, daarna kunnen ze alsnog de breedte in. "Binnen het vmbo staan veel leerlingen te popelen om vakgericht bezig te zijn. Voor dat type kinderen is het Vakcollege een uitkomst", vindt Hendrik-Jan. "We zijn

ervan overtuigd dat ze sneller een hoger niveau bereiken." Peter: "Al vanaf de brugklas investeren we in de praktijk: gastlessen, bedrijfsbezoeken, later stages op leerwerkbedrijven. Het past beter bij hun leerstijl en motiveert dus enorm. We gaan echt vakmensen opleiden." De koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven is een sterke troef. Door de regionale aanpak sluit de opleiding direct aan op de beroepspraktijk. Jongeren zijn verzekerd van een baan, bedrijven van hoog gekwalificeerd personeel. Peter de Keij: "Daarom werken we samen met ROC-Technum, dé voorziening voor modern technologisch onderwijs in Zeeland. Hun 'state of the art machines' kun je je als vmbo-school nooit permitteren."

"Essentieel voor het succes van de nieuwe onderwijsvorm is de oprichting van de Stichting Vrienden van het Vakcollege", zegt Koos de Vos, Impuls-directeur en een van de initiatiefnemers van het Vakcollege. "Het is een regionale stichting waarin alle partijen en sectoren zijn vertegenwoordigd. Samen met het Technocentrum helpen wij de scholen bij de realisatie ervan." Hendrik-Jan van Arentthals is er blij mee: "Impuls weet wat er speelt en heeft een groot netwerk." Hij vindt het een prachtig concept: "Dat zet zich voort, daar kun je op wachten; een Vakcollege Zorg en Welzijn, Horeca en Toerisme...!" Peter de Keij knikt instemmend: "Ouders en kinderen zijn enthousiast, de docenten; het wordt door iedereen omarmd. Wat wil je nog meer?"

Ter gelegenheid van de Lentemeeting van Impuls - op 15 april - verschijnt een brochure met nog meer informatie over het Vakcollege.

LedsProgress

LUXeXcel

Stattegrond

10

Impuls gaat door!

Groot vertrouwen aandeelhouders

Op 10 februari jl. besloten de aandeelhouders om Impuls voor onbepaalde tijd te continueren. De uitkomsten van de eind 2009 gehouden evaluatie leidden tot de conclusie dat het vertrouwen in Impuls dermate groot is dat dit positieve besluit genomen kon worden.

Eerst zien, dan geloven

Met die boodschap werd het Impuls-team vanaf 2008 op pad gestuurd, met een mandaat tot in eerste instantie eind 2010. Uitgangspunt was en is om de economie van Zeeland blijvend te versterken, door projecten te ontwikkelen met ondernemers en kennisinstellingen die anders niet of veel langzamer tot stand zouden komen. Kortom, niet zelf het wiel uitvinden, maar het ondersteunen van anderen, met een op aanpakken gerichte werkhouding.

In de eerste twee jaar raakte Impuls op die manier betrokken bij tientallen projecten. Niet zonder resultaat: verschillende Pieken in de Delta-projecten werden succesvol ontwikkeld en tientallen ondernemers hebben met hulp van Impuls aanspraak kunnen maken op innovatiesubsidies. Daarnaast is Zeeland nationaal en internationaal op de kaart gezet als geschikte vestigingslocatie. Mede door Impuls zijn inmiddels elf nieuwe bedrijven in Zeeland neergestreken.

InnoGo!: dertig nieuwe bedrijven

Een klapper was het ontwikkelen van het project InnoGo! aan het eind van het eerste jaar. De innovatiesubsidie die Impuls daarmee lostrak uit Den Haag was alleen al meer dan de helft van het totale jaar-

budget van Impuls. Doelstelling van het project is om een broedplaats te zijn voor het creëren van dertig nieuwe technologische bedrijven.

Evaluatie: geen eindpunt maar een startpunt

Het is een hele bewuste keuze geweest om de evaluatie niet tot een simpel ja of nee te beperken. Centraal in de vele interviews die door de onafhankelijke evaluator Buck Consultants zijn uitgevoerd, stonden twee vragen. Ten eerste: wat gaat goed en houden we zo? En ten tweede: wat kan anders en beter? Uit de uitgebreide antwoorden op beide vragen blijkt dat met de werkhouding van Impuls niets mis is. De Impuls-medewerkers werken enthousiast en hard aan een groot aantal projecten. Wel wordt daarbij als aandachtspunt opgemerkt dat enige focus wel op zijn plaats is. Verder blijft het voor Impuls als nieuwe organisatie van groot belang om te blijven werken aan naamsbekendheid.

Alleen resultaten tellen

Juist een ontwikkelingsmaatschappij is een lerende organisatie. Het commitment van de aandeelhouders is daarbij een grote steun in de rug. Impuls wordt nu voor onbepaalde tijd gecontinueerd, waarbij de financiering steeds voor drie jaar geregeld is. En juist ook dat laatste past bij een organisatie die zijn ontstaansrecht uitsluitend en alleen aan resultaten wil ontleen. Niet als vanzelfsprekend subsidies of bijdragen van aandeelhouders krijgen, maar alleen als we bewijzen dat we het waard zijn. Want uiteindelijk tellen de resultaten: nieuwe investeringen en nieuwe arbeidsplaatsen voor Zeeland.

Van binnen

Signalement Michel Carol, geboren in Middelburg; woont in Arnhem. **Deed** Commerciële Economie Hogeschool Zeeland, zes jaar marketingbureau Goes, vijf jaar makelaardij. **Doet** Sinds april 2009: Projectmanager Gebiedsontwikkeling/Projectcoördinator InnoGo! Vernieuwende ideeën gebaseerd op hoogwaardige, kennisintensieve technologie. Technostarters begeleiden van prototype tot businessplan. **Kracht Impuls** “Daadkracht, snelheid en resultaat zijn voor mij de kernwoorden. Kansen grijpen waar ze zich voordoen en kansrijke trajecten een duw geven door partijen bij elkaar te brengen. We gaan niet overal tussen zitten, maar we openen deuren, leggen de verbindingen en zetten de juiste stappen. Het is maatwerk.” **Valkuilen** “Vaak kijken technostarters alleen naar de kansenkant van de technologie en vergeten de markt en het businessmodel. Geloven in wat je doet is uiteraard belangrijk, tegelijkertijd wil je ze behoeden voor zaken die niet realistisch zijn!” **Kansen** “Over je eigen grenzen heen durven kijken gebeurt nog veel te weinig. Samenwerking lijkt logisch maar blijkt in de praktijk vaak lastig. Tussen ja zeggen en ja doen zit een groot verschil. Economisch gezien is Zeeland absoluut een groeiprovincie. De uitdaging voor ondernemers is om daarop in te springen. Daar doen we het voor!”

↑ Michel Carol

In de nieuwe rubriek **Van Binnen en Van Buiten** vragen we iemand van binnen en van buiten de organisatie om te vertellen over **Impuls: over mogelijkheden, valkuilen en kansen**.

In deze aflevering maken we kennis met projectmanager **Michel Carol**, net een jaar werkzaam bij Impuls waar hij naar eigen zeggen “z’n plek heeft gevonden.”

van buiten

11

van binnen

Van buiten

Signalement Rinus van de Waart, geboren Heinkenszand; opgegroeid in Sirjansland; woont in Horst. **Deed** Middelbare Landbouw School Goes, 28 jaar onderzoek ‘in Wageningen’, ondernemer in de agrarische sector. **Doet** Directeur Knowhouse. “Kennis en kunde en ondernemerschap en ervaring met elkaar laten matchen. Een vertaalslag maken tussen twee werelden met een andere belevingswereld. Daar vind ik m’n plek.” **Kracht Impuls** “Met weinig geld heel veel bereiken: hartstikke effectief! To the point, zakelijk, verbinden en vooral: doen! Met alle respect voor ‘het instituut’: het gaat om de mensen. En die doen hun werk met passie.” **Valkuilen** “Het veranderingsproces verloopt in Zeeland te traag, vooral in economisch opzicht zie ik te weinig ontwikkeling. Dat doet me oprecht pijn. Het ligt aan onze volksaard: doe maar gewoon, dat is al gek genoeg. Men gelooft te weinig in de eigen kracht. In andere provincies gebeurt veel meer, wordt al snel gezegd. Hoezo? Zeeland ligt op een kruispunt van kleine en grote havens en België is dichtbij. **Kansen** “Gelukkig zijn er ook mensen die wel degelijk actie willen ondernemen. Niet iedereen hoeft mee te doen. Als je de koplopers de ruimte geeft dan volgt de rest vanzelf. Strategische communicatie vanuit de bestaande organisaties zou buitengewoon verstandig zijn. Niet ieder voor zich maar met z’n allen vooruit!”

Rinus van de Waart (geboren en getogen in Zeeland) is één van de centrale ontwikkelaars in en van Greenport Venlo. Met zijn publiek/private organisatie Knowhouse is hij net als Impuls actief in het verbinden van kennis, business en overheden om zo economische structuurversterking te realiseren. Knowhouse is partner van Impuls in de ontwikkeling van de Zeeuwse foodsector en in het leggen van strategische verbindingen in Zuid Nederland.

↑ Rinus van de Waart

signaleert
ontwikkelt
realiseert

Marktonderzoek door Chinese stagiair

China wordt dé economische wereldmacht. Zuidwest Nederland wil sterk in beeld komen, voor vestiging van Chinese bedrijven in de regio en voor handelscontacten. Regelmatig organiseert en begeleidt Impuls acquisitiereizen naar China. Kennis van de markt, vertrouwd zijn met de cultuur en de taal is belangrijk. Sinds februari is een Chinese stagiaire aan de slag bij Impuls. Ying Kang studeert International Business Management aan de Hogeschool Zeeland en voert bij Impuls haar afstudeerstage uit. Ze zal bijna vijf maanden blijven en een (markt)onderzoek verrichten dat onze acquisitiepositie in China kan versterken. Daarnaast zal Kang Impuls ondersteunen bij de voorbereidingen voor volgende acquisitiereizen. Kang is van origine afkomstig uit Sjanghai. Ze kent de regio waar Impuls actief is, dus goed.

Lentemeeting

Op 15 april organiseert Impuls weer een lentemeeting. Dit keer heeft de bijeenkomst als thema het verbinden van kennis in Zeeland. Dit is een belangrijke voorwaarde voor de economische ontwikkeling van onze provincie.

De afgelopen jaren zijn veel mensen betrokken geraakt bij het AZK (Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie). Dat was ook het doel: zoveel mogelijk partijen betrekken bij de ontwikkeling van kennis in Zeeland. Zo wordt een verbinding gevormd tussen onderwijs, overheden en ondernemingen.

Tijdens de lentemeeting wordt een aantal strategische initiatieven onder de aandacht gebracht. Hans de Boer is gastspreker. Hij is voormalig voorzitter MKB Nederland en ex-voorzitter van de Task Force Jeugdwerkloosheid. Onderdeel van de bijeenkomst vormt de oprichting van de Regionale Stichting 'Vrienden van het Vakcollege.' (zie ook pagina 9 in dit magazine)

Andere onderwerpen die aan bod komen zijn: Stichting Werkt voor Ouderen: Regionale Transitiewerkplaats Zuidwest Delta en Nucleair Valley Zeeland.

Op www.impulszeeland.nl vindt u meer info over de lentemeeting.

12

kort

Impuls
signaleert
ontwikkelt
realiseert

Noord-Beveland nu ook aandeelhouder

In februari besloot de gemeente Noord-Beveland aandeelhouder van Impuls te worden. De andere gemeenten die participeren zijn Goes, Hulst, Middelburg, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere, Vlissingen.

Verder nemen deel: Kamer van Koophandel voor Zuidwest-Nederland, Provincie Zeeland, BNG Gebiedsontwikkeling, ABN Amro Bank, Rabobank Walcheren/Noord-Beveland, Delta en Dow Benelux.

EFRO subsidies

Verschillende Zeeuwse bedrijven hebben subsidie ontvangen van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in het kader van het OP Zuid programma. Alle projecten dragen bij aan de groei van de werkgelegenheid en versterking van de concurrentiepositie van de bedrijven.

→ Constructiebedrijf Du Puy uit Sas van Gent gebruikt de subsidie om kennis uit te breiden op het gebied van toepassingsmogelijkheden van kunststofonderdelen in constructies.

→ GEO- Energie uit Nieuwdorp gaat in samenwerking met het Brabantse bedrijf Verbouwshop Tilburg een duurzame totaaloplossing realiseren waarmee bestaande woningen gebruik kunnen maken van energie uit aardwarmte.

→ MEAF Machines uit Yerseke ontwikkelt nieuwe machines op basis van een innovatief elektromechanisch aandrijfprincipe.

Impuls heeft de bedrijven begeleid bij het opstellen van het projectvoorstel, het completeren van de subsidieaanvraag en het advies voorbereid voor de beoordeling.